

REPORTAŽE STUDENATA SVEUČILIŠTA U KANSASU O AMERIČKO-HRVATSKIM UMJETNICIMA IZ KANSAS CITYJA (1)

Marijanin Strawberry Hill

Umjetnica Marijana Grisnik slika Strawberry Hill – hrvatsku četvrt Kansas Cityja u kojoj je odrastala. Njezine slike govore o životu hrvatskih doseljenika. “Želim da ljudi znaju da je postojao hrvatski Strawberry Hill i kakav je bio!”

Slikarica Marijana Grisnik

meljito promijenilo zbog gradnje autoceste u susjedstvu. Otad već više od pedeset godina slika prizore s Hilla svog djetinjstva. Imala je više od 25 izložbi u SAD-u i dvije u Hrvatskoj, gdje je deset njezinih slika također uključeno u zbirke Ministarstva kulture RH, Muzeja naivne umjetnosti u Zagrebu i Dječjeg Doma Vladimira Nazora u Karlovcu.

SVIJET MARIJANINIH SLIKA

Jedno proljetno poslijepodne posjetili smo Marijanu u njezinu domu koji se nalazi oko deset kilometara od Strawberry Hilla. Njezin muž Ed pozdravlja nas ispred kuće do koje od ulice vodi kameni staza, s obje strane obrubljena prekrasnim drvećem i proljetnim cvijećem.

Napisali: **Charles Novak, Alex Roschitz**
Uredila: **Marta Pirnat-Greenberg** Snimke:
Charles Novak i arhiva Marijane Grisnik

Marijana (kao što se potpisuje i na svojim slikama) je unuka hrvatskih iseljenika koji su se na Strawberry Hill doselili iz Gorskoga kotara prije više od sto godina. Krajem devetnaestog stoljeća puno Hrvata iz sjeverne Hrvatske naselilo se u Kansas Cityju u Kansasu. Došli su u Ameriku za boljim životom. Njihovo susjedstvo Strawberry Hill bilo je poput maloga hrvatskog sela usred velikoga američkoga grada. Danas na Strawberry Hillu još uvijek ima uskih ulica i istih malih kuća, ali većina Hrvata preselila se u bolje kuće u drugim dijelovima grada.

Marijana je samouka slikarica. Iako je već kao dijete voljela crtati, slikanjem se počela baviti kao odrasla žena dok je trebala mirovati u trećoj trudnoći. Njezino prvo slikarsko djelo je velika panoramska slika Strawberry Hilla kao što je izgledao u vrijeme njezina djetinjstva, ali do početka šezdesetih godina sve se te-

Strawberry Hill nakon gradnje autoceste kad je uništeno oko 200 kuća i temeljito izmijenjen izgled tog hrvatskog naselja

Uđemo i odmah osjećamo da smo u kući prijatelja. Sjedimo u dnevnoj sobi i Marijana nas posluži sokom prije nego što počnemo razgovor. Dok pričamo, pokazuje nam svoje slike, uključujući najnoviju koju je tek nedavno završila, i mnoge koje je dobila od drugih umjetnika. Pokaže nam čak i blok za skiciranje u kojem čuva sve svoje umjetničke ideje. Taj blok obično nikome ne pokazuje jer želi da njezine ideje ostanu u njemu dok ih ona ne naslika, ali je za nas napravila iznimku.

SREDIŠTE ŽIVOTA HRVATSKE ZAJEDNICE

Marijana se živo sjeća Strawberry Hilla s uskim ulicama, malim kućama, velikim obiteljima i prisnim susjedima. Prije šezdeset godina nije bilo neobično da su tri naraštaja živjela u istoj kući. Majka ili baka odvele bi Marijanu u posjet prijateljima i rođacima u susjedstvu. Često su se muškarci kartali kod kuće dok su žene tračale i djeca se igrala vani s mačkama. Svi su znali sve i susjedi su jedni drugima pazili na djecu.

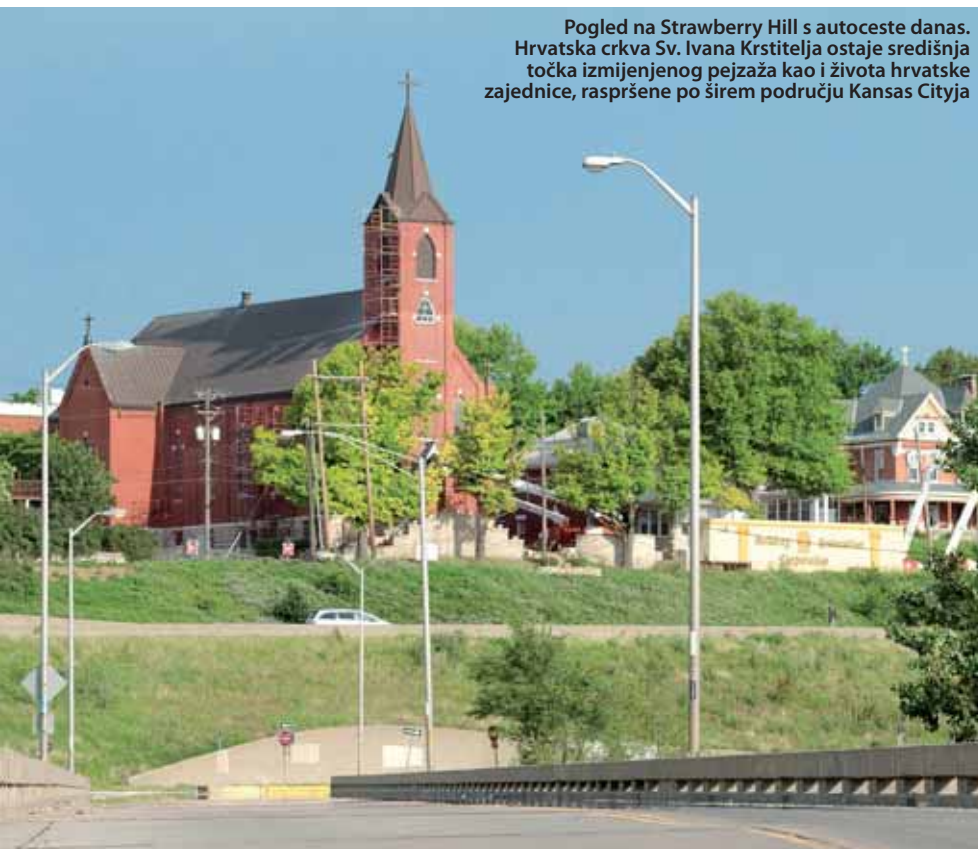
Na mnogim Marijaninim slikama pojavljuje se katolička crkva sv. Ivana

Krstitelja. Zajedno s osnovnom školom bila je središte života hrvatske zajednice na Strawberry Hillu. Svi iz susjedstva tamo su pohađali misu i djeca školu. U crkvi su se slavili blagdani i održavale proslave, vjenčanja, pogrebi i krštenja. U crkvenoj dvorani Marijana je slušala i gledala muškarce kako sviraju tamburašku glazbu. Ali najčešće teme njezinih slika ipak su obične svakidašnje aktivnosti. Prikazuju žene koje pripremaju tradicijska jela kao što su to činile kod kuće u Hrvatskoj – sarmu i domaću juhu, kruh i kolače. Uzgajaju kokoši za jaja i meso. Vinova loza uzgaja se pokraj lijepog cvijeća. Muškarci prave vino i domaću lozovaču u zemljanim podrumima i dime kobasice, šunke i drugo meso u pušnicama. Na Marijaninim slikama ljudi posvuda pješače. Kad je ona bila mala, ljudi su išli pješice u crkvu, školu, trgovinu, na tržnicu, na posao ili u tavernu jer su rijetki imali vlastite automobile. Većina muškaraca i puno žena radili su u bližnjim klaonicama. Neki su posjedovali male trgovine, prodavaonice slatkiša ili pivnice u susjedstvu, dok su drugi radili na željeznici ili u tvornicama kao majstori, radnici ili švalje.

Marijanina najnovija slika: Detalj iz djetinjstva na Strawberry Hillu – ženska cipela kakvu su nosile stare žene

Pogled na Strawberry Hill s autoceste danas. Hrvatska crkva Sv. Ivana Krstitelja ostaje središnja točka izmijenjenog pejzaža kao i života hrvatske zajednice, raspršene po širem području Kansas Cityja

Sve je to bio život Marijanina djetinjstva koji već desetljećima ne postoji na Strawberry Hillu, ali ga je ona očuvala za buduće naraštaje na oko 250 svojih slika.

UMJETNIČKO DJELO KAO POKLON ZAJEDNICI

Marijanine slike čuvaju sjećanja na neke ljude i njihovu kulturu te tu živopisnu povijesnu priču prenose na nove naraštaje. Iako je Strawberry Hill uvijek lokacija njezine priče, glavna tema njezinih slika ipak su njegovi stanovnici – ljudi u dobroj zajednici. "Slikam te ljude jer su me puno naučili o životu. Svi ljudi na Strawberry Hillu bili su mi kao obitelj. Susjedi su me tretirali kao svoje vlastito dijete. Često sam im pomagala u kućnim poslovima, što me s vremenom naučilo da budem velikodušna. Zbog njih sam već kao dijete otkrila važnost zajednice", kaže Marijana.

Uz to, želi tu priču svoje "šire obitelji" ispričati i onima koji nemaju veze sa Strawberry Hillom. Svatko tko vidi njezine slike upozna se s ljudima koji su

marljivo radili i cijenili svoju zajednicu, i nakon toga želi saznati više o njima. Tradicije Marijanine zajednice su jedinstvene i ljudi uživaju u povijesti koja inspirira umjetnost. Također se lako mogu poistovjetiti sa slikama koje slave život u sigurnom i pouzdanom okruženju.

Ispričala nam je jednu priču o muškarcu koji je došao na njezinu izložbu u St. Louisu prije nekoliko godina: "U izložbenu prostoriju ušao je muškarac koji je izgledao kao beskućnik. Zaštitar je želio da muškarac odmah napusti prostoriju jer je mislio da takav čovjek ne spada tu. Kad sam to vidjela, rekla sam zaštitaru da muškarac treba ostati. Što sam vidjela nakon toga, duboko me doirnulo. Muškarac je dugo šetao izložbenim prostorom i pažljivo pregledao sve slike. Ispred nekoliko slika vidjela sam da je zaplakao. Ništa nije znao o susjedstvu sa Strawberry Hillu, ali moje slike ipak su u njemu pobudile tolike emocije." Ta priča je lijep dokaz da Marijanina umjetnost govori svim ljudima bez obzira na to imaju li veze sa Strawberry Hillom ili ne.

DA SE NIKAD NE ZABORAVI

Marijana je zahvalna što je odrasla među ljudima među kojima je imala toliko odličnih uzora. Ona sama sada je odličan uzor mlađim naraštajima. U svojoj želji da zabilježi na platnu sjećanja na svoju zajednicu kako se ne bi nikad zaboravili, inspirira mnoge ljude. U školskoj djeci budi ljubav prema umjetnosti, tradiciji i kreativnom radu. Inspirira i druge umjetnike. U svojem atelijeru pokazuje nam skulpturu koju je prije nekoliko godina donijela iz Hrvatske gdje ju je dobila u zamjenu za jednu svoju sliku.

A što je najvažnije, Marijanino golemo djelo povezuje Hrvate i Amerikance hrvatskog podrijetla, koji sada žive u svim dijelovima Kansas Cityja, sa Strawberry Hillom, njihovom prošlošću, vrijednostima i tradicijama. Time pomaže u očuvanju Strawberry Hillu kao središta hrvatske zajednice u Kansas Cityju, što je bitno za opstanak te zajednice i u budućim naraštajima. ■

ENG *Marijan's Strawberry Hill: A report by students of the University of Kansas on American-Croatian painter Marijana Grisnik, whose paintings depict how life once was for the Croats of Kansas City.*

Polaznici srednjeg stupnja hrvatskoga na Kansaškom sveučilištu u ljetnom semestru 2012. Sjede: Charles Novak, Rebecca Stakun, Colleen Boley; stoje: Natalie Mauser-Carter i Alex Roschitz

Polaznici lektorata u ulozi izvjestitelja

Reportaže o američko-hrvatskim umjetnicima iz Kansas Cityja – slikarici Marijani Grisnik i fotografu Donu Wolfu, koja će biti objavljena u svibanjskom broju Matice – napisali su američki studenti koji su u ljetnom semestru 2012. učili hrvatski kao strani jezik na srednjem stupnju na Sveučilištu u Kansasu. Dio njihova lektorata temeljio se na projektu u kojem su usvajali kulturnu i povijesnu baštinu hrvatske etničke zajednice u Kansas Cityju. Iako je krajnji cilj projekta bio pisani rad određenog oblika (reportaža) za određenu publiku (članak bi trebao biti zanimljiv čitateljima u Hrvatskoj i hrvatskoj dijaspori), njegova glavna svrha bilo je ipak razvijanje jezičnih vještina te komunikacijske i međukulturne kompetencije polaznika.

Studenti su prvo proučili neke primjere hrvatskih reportaža i usvojili opće činjenice iz povijesti hrvatskog iseljništva u Kansas Cityju, a onda su obradili radove dvoje umjetnika iz te zajednice koji su im bili daljnji izvor informacija o sadašnjem i prošlom životu zajednice. Intervjui, koji su studentima sigurno bili najomiljeniji dio cijelog projekta, obavljani su na engleskom početkom ožujka i nakon toga počeo je naporan i dugačak postupak koncipiranja i pisanja reportaža. Studenti su u razgovorima stekli mnogobrojne i duboke dojmove i prikupili puno zanimljivog materijala iz kojeg su trebali napraviti uži izbor i pronaći način kako sve to ograničenim jezičnim sposobnostima izraziti na hrvatskom jeziku. Rad je zahtijevao značajan potporu lektorice, nekoliko prerada teksta i puno upornosti studenata koji su na kraju svladali zahtjevni zadatak.

Uz intenzivno usvajanje vještine pisanja, projekt je pružio studentima jedinstvenu priliku za učene povijesti i suvremenog stvaralaštva hrvatske etničke zajednice u Kansas Cityju. Velika dodatna motivacija za rad bila im je mogućnost da se njihovi prilozima objave u Matici. Ako su na početku u tome možda vidjeli priliku da pokažu svoj rad, nakon intervjuja bilo im je najvažnije da priče o Marijani, Donu i hrvatskom Strawberry Hillu podijele sa širom javnošću jer su i oni sami bili oduševljeni tim pričama. (Marta Pirnat-Greenberg)

Marta Pirnat-Greenberg lektorica je hrvatskoga na Odsjeku za slavenske jezike i književnosti na Sveučilištu u Kansasu (*The University of Kansas*), koje je državno sveučilište s približno 30.000 studenata i glavnim kampusom u gradu Lawrenceu, stotinjak kilometara zapadno od Kansas Cityja. Jedno je od rijetkih sveučilišta u SAD-u gdje se hrvatski može učiti na svim stupnjevima, čak i studirati kao glavni ili sporedni predmet na dodiplomskom i magistarskom studiju.